

Katar Krizi: Terör Listesinde Kim Kimdir?

Terör örgütlerine yardım ettiği suçlamasıyla Katar ile diplomatik ilişkilerin kesilmesine, ülkenin abluka altına alınmasına uzanan kriz, ABD Başkanı Donald Trump'ın Riyad ziyaretinin hemen akabinde patlak verdi. Katar'ın dış politikada diğer Körfez ülkelerinden bağımsız bir rota izlemesi rahatsızlığın esas kaynağı olsa da, terör desteği suçlaması ülkeyi uluslararası arenada yalnızlaştırmak ve zor durumda bırakmak amacıyla ön plana çıkarılmıştır.

Feyza GÜMÜŞLÜOĞLU

Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin (BAE) başını çektiği Katar krizi, Körfez tarihindeki en ciddi kriz oldu. Terör örgütlerine yardım ettiği suçlamasıyla Katar ile diplomatik ilişkilerin kesilmesine, ülkenin abluka altına alınmasına uzanan kriz, ABD Başkanı Donald Trump'ın Riyad ziyaretinin hemen akabinde patlak verdi. Katar'ın dış politikada diğer Körfez ülkelerinden bağımsız bir rota izlemesi rahatsızlığın esas kaynağı olsa da, terör desteği suçlaması ülkeyi uluslararası arenada yalnızlaştırmak ve zor durumda bırakmak amacıyla ön plana çıkarılmıştır.

Krizin ana mimarları Suud ve BAE, Mısır ve Bahreyn'in de katılımıyla ortak bir terör listesi yayınlanarak Katar'a yönelik terör iddialarını somutlaştırma yoluna gitti. Söz konusu listenin ardından tansiyon daha da yükseldi; zira listede Katar'da ikamet eden Şeyh Yusuf el-Karadavi başta olmak üzere çok sayıda isim yer alıyor. Bununla birlikte, listede Katar'ın neredeyse tüm büyük ve önemli ailelerinden üyeler bulunuyor. Bilhassa Suud basını, yaptığı yayınlarla ve sosyal medya kanallarındaki paylaşımlarıyla listedeki

isimleri teker teker hedef tahtasına koyarak haklarında yoğun bir kampanya yürütüyor.

Yayımlanan listeye ilk bakışta en büyük dikkati Şeyh Karadavi çekse de, detaylı bir incelemeyle listenin genelinde oldukça enteresan isimlerin yer aldığı görülüyor. Listede terörist ilan edilen 59 isim bulunurken, bunlardan yalnızca 18'i Katarlı; listenin ilk sırasındaki Yusuf el-Karadavi ise hem Katar hem Mısır vatandaşı olmasına rağmen sadece Mısırlı olarak belirtiliyor. Geri kalan 41 kişiden 26'sı Mısırlı iken, Libya'dan beş, Kuveyt'ten üç, Ürdün ve Bahreyn'den ikişer, Yemen, BAE ve Suud'dan ise birer vatandaş bulunuyor.

Katarlı olmayan isimlerin neden terörist ilan edildiklerine ve Katar'la nasıl ilişkilendirildiklerine ilişkin net bir bilgi yok. Öte yandan bazı istisnalar yok değil. Örneğin Yusuf el-Karadavi Arap dünyasının en etkili din adamlarından ve Suudi Arabistan, BAE ve Mısır üçlüsünün terör örgütü ilan ettiği Müslüman Kardeşler hareketinin de (İhvan) daha gençlik yıllarından beri üyesi. Katar vatandaşı olan ve uzun yıllardır Katar'da yaşayan Şeyh Karadavi, hem hâlihazırdaki Katar

Emiri Şeyh Temim hem de babası Şeyh Hamad tarafından son derece saygı duyulan bir isim. Karadavi'nin, özellikle Mısır ve Suud'dan gelen tüm baskılara rağmen Katar'dan ayrılmaması, hatta krizin daha ilk günlerinde Emir'in iftar davetine katılması da bunu gözler önüne seriyor.

Listedeki diğer bir Mısırlı olan Muhammed İslambuli ise Mısır Cumhurbaşkanı Enver Sedat'ı 1981 yılında suikastle öldüren Halid İslambuli'nin kardeşi ve Cemaat-i İslamiye üyesi. Listede Cemaat-i İslamiye'nin başka mensupları da var: yine Enver Sedat suikastine karışan ve Mısır'ın devrik Cumhurbaşkanı Muhammed Mursi tarafından affedilinceye kadar hapiste kalan Tarık el-Zumur, Muhammed Afifi, Muhammed el-Sagir bunlardan birkaçı. Söz konusu kişilerin Katar ile doğrudan nasıl ilişkilendirildiğine dair net bir açıklama yapılmazken, Katar'a sık sık geldikleri, bazı toplantı ve konferanslara katıldıkları iddia ediliyor.

Listede Mısır dışından da önemli ve tanınmış isimler göze çarpıyor. Bunlardan birisi Yemenli Abdülvehhab el-Humeykani. Humeykani Amerika Birleşik Devletleri (ABD) tarafından da el-Kaide'nin Arap Yarımadası kolunun destekçisi ilan edildi. el-Humeykani'nin Katarlı Eid Yardım'dan (Eid Charity) el-Kaide için yardım aldığı ve ayrıca Katar'da Vakıflar Bakanlığı'nda çalıştığı iddia ediliyor.

Listedeki iki Ürdünlü Selam kardeşler, BAE'li Hasan el-Dokki, Kuveytli Haccac el-Acmi, Hakim el-Mutayri ve Hamid el-Ali ile Suudi Abdullah el-Muhaysini ise, Suriye'de özellikle el-Nusra Cephesi ve/veya Liva-i Ümmet grubu için finansal yardım toplamakla suçlanıyor. Bu isimlerin Katar'la ilişkileri ise finansal yardım kampanyalarını Katar'da da yapmış olmaları.

Listenin Libyalılar arasında yer alan el-Salabi kardeşlerden Ali, Yusuf el-Karadavi'nin kurduğu Uluslararası Müslüman Alimler Birliği'nin mütevelli heyeti üyesiyken, diğer kardeşi İsmail ise Kaddafi'ye karşı ayaklanan Bingazi Savunma Tugayı'nın kurucusu. Mehdi Harati ve Abdülhakim Belhac ise Tripoli Devrimciler Tugayı'nın komutanları. Harati daha sonra Suriye'de Liva-i Ümmet'i kurdu. Terör listesindeki Libyalıların Katar ile ilişkisi, süregiden Libya iç savaşında Katar'dan hem finansal hem de askeri destek almaları. Nitekim yine listede ismi geçen Katarlılardan Hamad Abdullah el-Marri, Katar Özel Kuvvetler

Terör listesinde adı geçen Katarlıların çok büyük ve güçlü ailelerden gelmesi ve şahıslar arasındaki ilişkilerin iç içe geçmiş olması durumu daha da hassaslaştırıyor. Örneğin listedeki Abdullah el-Sani'nin dedesi ile Şeyh Hamad'ın dedesi ortak.

komutanı olarak Libya'da aktif görev yaptı ve Katar'ın yardımlarını koordine etti.

Listede adı geçen diğer Katar vatandaşlarına bakıldığında, bir kısmının ABD ve/veya Birleşmiş Milletler (BM) tarafından el-Kaide'nin farklı ülke ve bölgelerindeki kollarına finansal yardım yapmakla suçlandıkları görülüyor. Halife el-Subei, İbrahim el-Bekir, Salim el-Kuvari, Abdullah el-Havar, Saad el-Kaabi, Abdullatif el-Kuvari, Abdurrahman el-Nueymi bu isimler arasında. Öte yandan Halife el-Subei ve Salim el-Kuvari'nin daha önce Katar devleti tarafından tutuklandığını, ancak sonrasında salıverildiğini de not düşmekte yarar var.

Geri kalan isimler ABD ve/veya BM tarafından doğrudan terörist ilan edilmeseler de, terörist olarak damgalanan bazı isimlerle çalıştıkları iddia ediliyor: Abdülaziz el-Atiyye, Muhammed el-Sektari, Mubarek el-Acci, Cabir el-Marri, Muhammed el-Suleyti, Ali el-Suveydi, Haşim el-Avazi. Bu isimlerin özellikle Suriye'de Esad karşıtı isyancılara Katarlı yardım kuruluşları veya daha bağımsız kanallardan finansal yardım topladıkları iddia ediliyor.

Listede üç Katarlı daha var: Abdullah el-Sani, Halife er-Rabban ve Abdürrahim el-Haram. Halife er-Rabban İsviçre merkezli el-Karama'nın mütevelli heyeti üyesi çok zengin bir iş adamı. el-Karama'nın kurucuları arasında ABD tarafından teröre yardımcılıkla suçlanmış el-Nuaymi ve el-Humaykani de var. er-Rabban ayrıca ABD'nin Irak'ı işgalinin hemen ardından kurulan Küresel Saldırganlık-Karşıtı Kampanya'nın da (Global Anti-Aggression Campaign) kurucusu. Bu kampanyanın üyeleri arasında özellikle İhvan'la ilişkilendirilen bir çok isim var: Yusuf el-Karadavi, Selman el-Avda, Abdülmecid ez-Zindani,

Tarik el-Suveydan, Ali Sadrettin Bayanuni ve hatta Halid Meşal gibi.

Terör listesindeki en çarpıcı isim hiç kuşkusuz Katar'ın yönetici ailesi el-Sani'den Abdullah el-Sani. Aile içindeki Selefi-Vahhabi kanadın en güçlü isimlerinden biri olan Abdullah el-Sani'yi tartışmalı hale getiren, el-Kaide'nin önemli isimlerinden Halit Şeyh Muhammet'le bağlantısı. ABD'nin iddialarına göre Abdullah el-Sani, Halit Şeyh'i Katar'a davet eden kişi olmanın yanı sıra, Osama bin Ladin'le de birkaç kez görüştü. Abdullah el-Sani'nin şahsi asistanı Abdulrahim el-Haram da listede.

Katar'ın süregiden krizi aşabilmesi için bu isimlerle alakalı da adım atması bekleniyor. Şeyh Temim'in Katar vatandaşı olmayan isimlerle ilgili istenen adımları atması beklenebilir: Ülkede olanları sınır dışı etmek, diğerlerine ise giriş yasağı koymak. Ancak Katar vatandaşları söz konusu olduğunda Emir'in hareket alanının oldukça kısıtlı olduğunu söyleyebiliriz. Her şeyden önce, el-Sani gibi güçlü aileler arasında Selefi/Vahhabilik son derece güçlü. Bu kesimler için el-Kaide veya el-Kaide'nin herhangi bir koluyla bağlantılı olmak o kadar da büyük bir suçlama değil.

Şeyh Temim'in aile içindeki bu kesim için 'doğuştan bir günahı' da var: Katar'ın modernleşmesinde, kültürel ve hayat pratikleri bakımından Batılılaşmasında yeri yadsınamayacak olan; Körfez'in belki de en göz önünde first lady Şeyha Moza bint Nasser'in oğlu olması. Şeyha Moza'nın öncülüğünü yaptığı girişimler Katar içerisinde ve Körfez genelinde o kadar tartışmalıdır ki, kendi ailesi bile Şeyha Moza'dan 'el-Misned' soy ismini kullanmaması istemiştir. Bu bağlamda, zaten aile içindeki konumunu tam anlamıyla oturtmamış olan Şeyh Temim'in listedeki Katarlılar aleyhinde bir adım atması, kendi ailesi dâhil Selefi-Vahhabi kesimler içinde ciddi sorgulamalara yol açabilir.

Terör listesinde adı geçen Katarlıların çok büyük ve güçlü ailelerden gelmesi ve şahıslar arasındaki ilişkilerin iç içe geçmiş olması durumu daha da hassaslaştırıyor. Örneğin listedeki Abdullah el-Sani'nin dedesi ile Şeyh Hamad'ın dedesi ortak. Aradaki bağ bununla da sınırlı değil. Abdullah el-Sani, darbe ile iktidara gelen Baba Emir Şeyh Hamad'ın 1995 yılından beri en güçlü ve sadık destekçisi ve bu desteğinin karşılığını da fazlasıyla aldı. Abdullah daha 2013 Haziran'ına kadar içişleri bakanıydı ve bakanlığını hemen

El-Kaide ve farklı ülkelerdeki kolları için finansal yardım toplayan Katar vatandaşları, Katar'a yönelik terör suçlamasının somut dayanağını oluşturuyor. Listenin Katarlılar ayağı daha çok Batı'nın desteğini almak için hazırlanmış görünüyor.

hemen hiçbir müdahale olmadan sürdürdü. Abdülaziz el-Atiye ise, el-Sani'den sonra Katar'ın en güçlü ailesi olan el-Atiye'lere mensup; aynı zamanda hâlihazırdaki Savunmadan Sorumlu Bakan Halid bin Muhammed el-Atiye'nin amcasının oğlu. Yine el-Marri Katar'ın en büyük Bedevi kabilesi iken, el-Subai, el-Kuvari, el-Nueymi, el-Suleyti, el-Suveydi aileleri de Katar'ın en köklü aileleri arasında. Dolayısıyla bu isimlere yönelik atacağı her adım Şeyh Temim için büyük bir toplumsal kesimi karşısına almak demek; bu nedenle Emir'in hareket alanı kısıtlı.

El-Kaide ve farklı ülkelerdeki kolları için finansal yardım toplayan Katar vatandaşları, Katar'a yönelik terör suçlamasının somut dayanağını oluşturuyor. Listenin Katarlılar ayağı daha çok Batı'nın desteğini almak için hazırlanmış görünüyor. Listeye Suudi Arabistan, BAE ve Mısır'ın terörist ilan ettiği İhvan mensupları ve Selefiler de eklenmiş. Böylelikle İhvan ve Selefilik gibi Filistin, Irak ve Afganistan gibi ülkelerde 'savunma cihad'ına onay verebilecek, bunun haricinde şiddete mesafeli yaklaşan hareketlerin terörle ilişkilendirilmesi amaçlanıyor.

Bu aslında sadece Suudi Arabistan, BAE veya Mısır'ın yürüttüğü bir kampanya değil. ABD ve Avrupa'da da İhvan, Selefilik, Vahhabilik gibi dinî hareket ve ideolojileri terör kaynağı olarak resmetmeye yönelik yoğun bir propaganda var. Öte yandan yine aynı çevrelerin Türkiye'deki hükümeti de İhvanlı bir ideolojide olmak ve teröre ilham vermekle suçladığı biliniyor. Bu noktada, bugün Katar'a yapılan suçlamalar ve baskıların nihayetinde Türkiye'ye de uzanacağı ve hedef tahtasına Katar ile birlikte Türkiye'nin de konmaya çalışılacağını kestirmek zor değil. ○

Gazeteci